

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**EL FEDERALISME ES MESURA PEL
GRAU DE DESCENTRALITZACIÓ**

Ramon Tremosa
i Balcells

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.cat

EN SÍNTESI

La “nació plena”

Cost del “no federalisme”

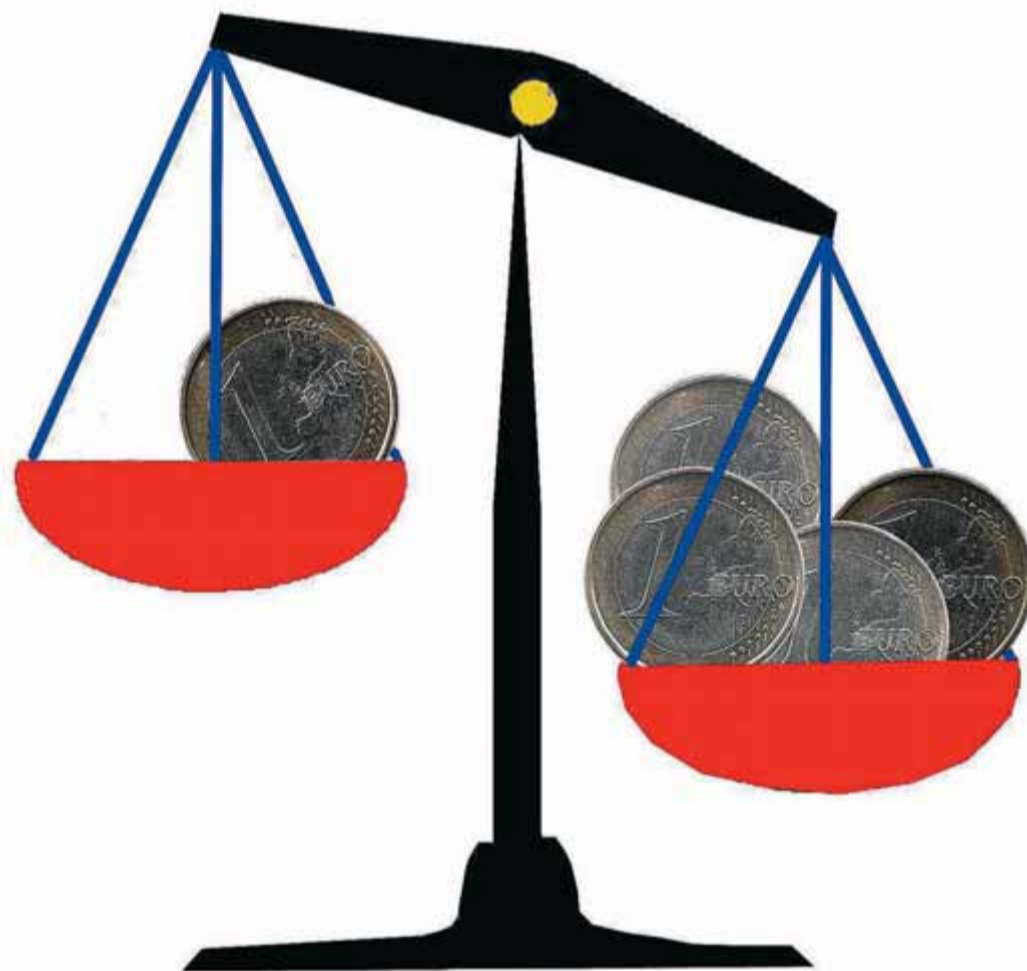
A Donosti s'hi ha celebrat un congrés sobre federalisme fiscal europeu organitzat pel Parlament basc (www.federalismofiscal.org).

Gian Luca Bellati, director general de l'associació de cambres de comerç del Vèneto, va presentar-hi un document que mira de quantificar per a Itàlia els costos del “no federalisme”. El “residu fiscal” hi és definit com la diferència anual entre els impostos pagats i la despesa pública rebuda per cada regió italiana amb l'Estat italià (dèficit fiscal, en dèiem aquí). Així, el 2003 la regió del Vèneto hauria fet una contribució neta d'11.504 milions d'euros, configurant amb la Llombardia (29.983 milions), l'Emília-Romanya (10.651 milions) i el Piemont (1.337 milions) el conjunt de regions que aporten més del que reben a les arques de l'Estat italià. Totes les altres regions són receptores netes de fons de l'Estat, i així s'entén per què moltes s'oposen a una transició efectiva de l'Estat italià, des d'un model unitari vers un model federal (www.unioncameredelveneto.it).

LA PROVA DEL COTÓ DEL FEDERALISME D'UN PAÍS no es limita a valorar quin percentatge de la despesa pública total és realitzada pels governs regionals i locals: se'ls pot transferir molta despesa corrent (pagament de funcionaris, compres de béns i serveis: una despesa que ve en gran part condicionada en origen), mentre el govern central es reserva en exclusiva l'agència tributària i monopolitza la gestió, recaptació, liquidació i inspecció dels principals impostos. El federalisme de debò es mesura pel grau de descentralització del poder tributari o de recaptació i, en aquest sentit, a l'Estat espanyol no s'ha avançat gaire: amb dades del 2003 un 42% de la despesa pública estava descentralitzada, però el govern central encara recaptava un 82% de tots els impostos.

EN TERMES DE CREIXEMENT ECONÒMIC i de convergència amb Europa, l'evolució dels darrers anys de les regions italianes ha estat molt mediocre. Si no fos per l'efecte estadístic de l'ampliació europea (la UE va passar de 15 països el 2004 als 27 d'avui), les estadístiques oficials de l'Eurostat del PIB per habitant mostrarien una clara divergència o allunyament de les regions del sud de la península italiana en relació a la mitjana europea; alhora, les regions del nord del país, que sempre han jugat el paper de locomotora a Itàlia i han estat capdavanteres a Europa, presenten un clar estancament. A parer de Gian Luca Bellati, els símptomes d'esgotament de les regions del nord del país per les constants i elevades contribucions a la solidaritat interterritorial, que han tingut efectes notables en la renda disponible dels italians del sud però no han contribuït a estimular-hi el creixement econòmic, ja comencen a erosionar la capacitat del nord d'Itàlia de competir en un món global més integrat i, per tant, més exigent.

MASSA SOVINT PREJUDICIS POLÍTICS I FRONTERES del passat pertorben els debats econòmics que haurien de centrar-se exclusivament en criteris d'eficiència. A Itàlia l'empresari Luciano Benetton va afirmar l'any 1998, tot mirant d'impulsar un debat rigorós en termes d'anàlisi cost-benefici sobre l'adopció de l'euro, que el sud d'Itàlia encara no estava preparat per a la moneda única europea: “Si de

FRANK JENSEN

“Davant de la deslocalització industrial de molts empresaris del nord, així com de l'evasió fiscal creixent, el govern central italià respon augmentant la pressió fiscal”

debò volem ajudar aquests territoris deprimits, que el sud d'Itàlia mantingui la lira italiana i que s'espera de 10 a 15 anys a entrar a l'euro; així s'hi crearan condicions d'entorn macroeconòmic favorables i, via depreciacions competitives de la lira, captaran inversions productives de grans empreses del nord del país i de l'estranger”.

ELS DEFENSORS DE LA SAGRADA UNITAT DE LA PÀTRIA, però, van imposar que Itàlia era una i indivisible i que tota ella havia d'entrar a l'euro. Aquest, però, ja està mostrant la seva fortalesa i s'aprecia enfront de totes les altres monedes, com correspon a una àrea que ha presentat grans superàvits en el seu compte corrent. Un euro fort és bo per als països

amb balança comercial superavitària, ja que les divises que acumulen són invertides en l'adquisició d'actius físics i financers a la resta del món, cosa que al seu torn esdevé més fàcil si l'euro s'aprecia. Per a les regions menys productives, en canvi, l'euro fort els fa perdre atractiu i les margina encara més: quina multinacional asiàtica d'automòbils s'establirà a Nàpols si té millors incentius fiscals i monetaris a Romania, Eslovàquia o Lituània? Avui a Itàlia les diferències entre el nord i el sud no creixen: tota ella ja està convergint en la pobresa.

DAVANT DE LA DESLOCALITZACIÓ INDUSTRIAL de molts empresaris del nord, així com de l'evasió fiscal creixent, el govern central italià respon augmentant la pressió fiscal (46% del PIB el 2006). Avui Itàlia és el país amb més dèficit públic (4,5% del PIB el 2006) i amb més deute públic (107% del PIB el 2006) de la zona euro. Les cambres de comerç denuncien que, a diferència dels fons europeus que s'han d'invertir forçosament en infraestructures, els diners procedents de les regions del nord financen sota públics a les regions del sud i no tenen cap impacte sobre el seu creixement econòmic. Gian Luca Bellati diu: “Estem en conflicte civil amb l'Estat italià central que es resisteix a descentralitzar el poder tributari”. Per això les cambres de comerç del Vèneto acaben de distribuir 120.000 exemplars sobre els costos econòmics del no federalisme: ves quines coses fan els empresaris d'altres països!

Marçal
Sintes

És impossible en tan poc espai abordar al complet la conferència d'abans-d'ahir d'Artur Mas. Em limitaré en els dos articles que vénen a ressenyar alguns dels aspectes que considero principals d'una intervenció que, en el seu conjunt, vaig trobar imprescindible, atesa la situació actual del país. Va ser justament una cosa que els mitjans de comunicació i els analistes han passat bastant per alt el que a mi més em va plaure. Em refereixo al concepte de “nació plena”, com una Catalunya amb la qual tots o gairebé tots els catalans s'identifiquen i, a més, se senten copartícips del seu futur. Com va admetre el mateix líder de CiU, ens falta molt per assolir aquesta fita d'una nació plena. Avui hi ha molts catalans que no se'n senten o que se senten més vinculats a Espanya que no pas a Catalunya. I cal també incorporar a la catalanitat i al catalanisme els immigrants de tota procedència i els seus fills. Aquest repte, el de la nació plena, és transcendental, és, com va ressaltar Mas, el més important que el catalanisme té plantejat. I només el podem atènyer realment a través de l'atractiu que aconseguim desplegar el que és català i el que és catalanista. No s'ha d'obviar que en aquests moments l'espanyolitat i l'espanyolisme resulten molt seductors per a un bon nombre de catalans i de nouvinguts. Si la gent no s'identifica en positiu amb la nació, la nació deixarà d'existir, així de senzill. Igualment, si Catalunya vol exercir el seu dret a decidir —sobre la seva relació amb l'Estat espanyol o el que sigui—, només ho podrà fer si disposa de la força indispensable que atorga la cohesió interna.

m.sintes@hotmail.com